

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kaupunkiympäristö

1. Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty?

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuvasti kehittyvä kokonaisuus. Ennakointi ja hyvän hallintotavan noudattaminen vähentävät riskien toteutumisen mahdollisuutta. Kaupunkiympäristötoimen ja Jämsän Vesi liikelaitoksen tulosalue- ja tulosityksiköesimiehet sekä työnjohto seuraavat, että päätökset tehdään lain, säännösten, hallintosäännön sekä muiden ohjeiden mukaisesti. Mahdollisiin epäkohtiin puututaan Jämsän kaupungilla käytössä olevien toimintaohjeiden mukaisesti ja tarvittavat korjaukset tehdään.

Toimialalla ja vesilaitoksella sovelletaan ympäristöoikeuden alan lainsäädäntöä, joka on luonteeltaan joustavaa. Toimialalla on vuoden 2025 käsitelty muutoksenhakuja 4 kpl. Vesilaitoksella ei olla käsitelty muutoksenhakuja vuoden 2025 aikana.

2. Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella?

Kaupunkiympäristötoimen ja vesilaitoksen toiminta perustuu valtaosin lakeihin, säännöksiin ja kaupungin sisäisiin ohjeisiin. Lakien, ohjeiden tai säännösten noudattamisessa ei ole havaittu sellaisia ongelmia, joihin tulisi puuttua sisäisen tarkastuksen näkökulmasta.

3. Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Riskienhallinta on osa kaupunkiympäristötoimen jokapäiväistä toimintaa ja osa esimiestyötä. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään kaupunkitasoisen ohjeistuksen pohjalta ja sisäisen valvonnan asioita käsitellään ja linjataan tarpeen mukaan kaupunkiympäristötoimen johtoryhmässä. Vesihuoltopäällikkö kuuluu kaupunkiympäristötoimen johtoryhmään.

4. Hallinto- ja johtamistapa (eettiset periaatteet, säännöt, ohjeet, toimivallan jako)

Kaupunkiympäristötoimi ja vesilaitos noudattavat toiminnassaan lakeja, säännöksiä ja niiden nojalla annettuja määräyksiä sekä hallintosääntöä ja kaupungin muuta sisäistä ohjeistusta. Toimivallan jako on määritelty hallintosäännössä.

5. Riskienhallinta (tunnistus, analysointi, hallinta, dokumentointi)

Riskienhallintaa kehitetään osana toiminnan kehittämistä ja se on osa jokapäiväistä työtä. Riskiarvio laaditaan vuosittain talousarvion yhteyteen ja sen toteutumista ja hallintatoimenpiteitä seurataan vuosittain toisen talouden osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunkiympäristötoimen

merkittävimmiten riskeiksi on todettu 2025 henkilöresurssien riittävyys, poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, rakennusten ja infran korjausvelka sekä tietoturvaan liittyvät riskit. Toimialakohtaisten riskien lisäksi kaupungin taloudellinen tilanne edellyttää toimialalta erityisen tarkkaa talouden seurantaa.

6. Valvontatoimenpiteet (mm. erilaiset kontrollit, suojaukset, sopimusten hallinta),

Henkilöresurssien riittävyyttä seurataan toimialalla jatkuvasti tulosaluejohtajien ja vesihuoltopäällikön toimesta. Toimialan henkilöorganisaatio on ohut. Pitkät terveystieteelliset poissaolot ja henkilöstön vaihtuvuus kuormittavat tulosalueita ja eläköitymistä myötä organisaatiosta on poistumassa kriittistä osaamista. Hankerahoituksella on tarkoitus tukea toimialan lakisääteiden tehtävien hoitamista. Toimialalla on parannettu omaisuuden- ja tiedon hallintaa. Lisäksi hyödynnetään mm. digitalisaatiota työn tehostamiseksi, työn mielekkyyden lisäämiseksi ja henkilöstöriskien pienentämiseksi.

Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit on huomioitu suunnittelussa. Valmiussuunnitelmaa pidetään ajan tasalla. Päivystystoimintaa on vuoden ympäri tilapalveluilla ja vesiliikelaikalla ja talvikunnossapitoaikana myös kunnallisteknisillä palveluilla.

Rakennusten ja infran korjausvelan osalta riskien hallintaa tehdään kaupunkiympäristötoimessa kunnallistekniikan ja tilapalvelujen tulosalueilla. Tulosalueet suunnittelevat ja priorisoivat kunnossapidon, korjausten ja saneerauksien toimenpiteet vuosittain ja esittävät talousarvioon toimenpiteisiin tarvittavia resursseja. Huonokuntoisia rakennuksia on purettu vuoden aikana ja purkamista jatketaan myös tulevana vuosina. Tilapalvelujen tulosalueella on toteutettu rakennusten salkuttaminen, mikä parantaa rakennetun omaisuuden hoidon suunnitelmallisuutta. Sisäilmatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti ja aina tarvittaessa. Ryhmä koostuu laaja-alaisesti eri asiantuntijoista. Katujen kuntoarvio ja saneerausohjelma on laadittu vuonna 2023. Siltaomaisuuteen on tehty tarkastukset vuonna 2021, tarkastuksia tehdään lisäksi tarvittaessa.

Käyttäjävaltuuksia valvotaan ja dokumentoidaan, käyttö- ja lukuoikeudet ovat vain henkilöillä, joille se on tehtävän hoidon kannalta tarpeellista. Sopimustenhallintaa on keskitetty Dynasty-asianhallintajärjestelmään. Sopimushallinnan osalta toimialalla on kehittämistarvetta erityisesti vanhojen sopimusten osalta. Sopimukset laaditaan pääasiassa omana työnä, käyttäen tarvittaessa lakiasianpalveluita. Sopimuksien toteutumista valvovat yksittäiset henkilöt tai henkilöryhmät toimialan sisällä. Laskujen tarkastajista ja hyväksyjistä tehdään viranhaltijapäätös. Uusien työntekijöiden perehdyttämisestä vastaa lähiesihenkilö.

7. Tieto ja tiedonvälitys (avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa, raportointi, viestintä, esim. merkittävät riskit)

Jämsän kaupungin osallisuusohjelma vuosille 2025-2029 on hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa 2025. Kaupunkiympäristötoimiala on osaltaan julkaissut viranomaispäätökset, kuuluttanut ja tiedottanut toiminnastaan. Kaupunkiympäristötoimen talouden toteutumisesta seurattiin osavuositarkastuksien yhteydessä. Toimialajohtajan, tulosalue-esimiesten ja vesihuoltopäällikön velvollisuus on reagoida ennakoiden ja välittömästi määrärahojen ylityshäiriöihin ja raportoida niistä lautakunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle. Mikäli ylitystä ei voida kattaa toimialan sisästä, toimiala tekee lisämäärärahaehdotuksen valtuustolle. Mikäli ylityksessä on kysymys kiireellisesti toteutettavasta välttämättömästä toimenpiteestä, toimenpiteeseen ryhtymisestä neuvotellaan kaupungin johdon kanssa.

Kaupunkiympäristötoimen johtoryhmässä käsitellään toimialan jatkuvuudenhallintaan ja riskeihin liittyviä asioita viikoittain. Johtoryhmän toimintaperiaatteena on avoimuus ja yhteinen ongelmanratkaisu, sillä suurimpien riskien osalta haasteet ovat laaja-alaisia ja vaikuttavat kaupungin toiminnan lisäksi laajasti kaikkien kuntalaisten arkeen.

Omaisuuksien hankinta ja luovutus perustuu hallintosäännön määräyksiin ja sitä tehdään kaupunginvaltuuston hyväksymän investointiohjelman ja määrärahojen rajoissa. Hankinnoissa noudatetaan hankintalakea ja kaupunginhallituksen 5.2.2024 § 8 hyväksymää hankintaohjetta.

Tietoturvan ja tietosuojan osalta noudatetaan Jämsän kaupungin tietoturvaohjetta ja tietoturvapoliittikkaa. Ohjeistus perustuu lainsäädäntöön. Tietoja säilytetään, välitetään ja käytetään oikeaoppisesti hyvän hallintotavan mukaisesti riittävällä suojauksella. Tietoturvaa ja tietosuoja kehitetään kaupunkitasoisen ohjauksen mukaisesti. Kaikissa kaupungin toimintayksiköissä otetaan käyttöön turvatulostus v. 2026 alussa.

8. Seuranta (ml. arviointi, kehittämistoimenpiteiden tuloksellisuus).

Riskien toteutumisesta seurataan osana taloussuunnitteluprosessia. Toisen osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä seurataan riskiarvion toteutumisesta. Riskienhallinta on jatkuvasti kehittyvä kokonaisuus.

9. Kunnanvaltuuston hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kunnanhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen

Jämsän kaupungin hallintosäännön 12 luvussa on annettu määräykset Jämsän kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Ohjeistusta sisäiseen valvontaan ja riskien hallintaan on Jämsän kaupungin

ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet -ohjeessa sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeessa. Edellä mainittujen lisäksi ohjeistusta on myös mm. talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa, hankintaohjeessa, laskutus- ja perintäohjeessa, projektien käsittelyohjeessa ja tietoturva-, tietosuoja- ja tiedonhallintaohjeessa. Jämsän kaupungin ohjeistus on kerätty kattavasti Jämsän kaupungin intraan ja on siten koko henkilöstön käytössä.

Kaupunkiympäristöjohtaja ja toimialan tulosalue- sekä tulosityksikköesimiehet sekä vesilaitoksen vastuuhenkilöt vastaavat alaisensa toiminnan riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimeenpanon toteutuksesta ja toimivuudesta, sekä raportoinnista. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta omalta osaltaan.

10. Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys

Vastuut ovat selkeät. Tehtäväkuvien ajantasaisuus tarkistetaan aina, kun toimialalla tapahtuu muutoksia ja toimivaltaan liittyvät asiat pyritään ratkaisemaan viipymättä hallintosääntömuutoksin tai toimielinten delegointipäätöksin. Toimialalla on vaihtuvuutta mm. eläköitymisiin liittyen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ovat osa perehdyttämistä. Lisäkoulutusta hankitaan henkilöstölle tarpeen mukaan.

Kaupunkiympäristöjohtaja vastaa toimialan riskienhallinnasta ja seurannasta yhdessä tulosaluejohtajien kanssa. Riskienhallinta ja seuranta käsitellään annetun ohjeistuksen mukaisesti kaupunkiympäristölautakunnassa talouden seurannan yhteydessä.

11. Kunnan riskienkartoituksen ajantasaisuus ja kattavuus

Riskit kartoitetaan ja päivitetään osana taloussuunnitteluprosessia. Merkittävimmät riskit nimetään ja kuvataan talousarvioon ja niiden toteutumista seurataan talouden raportoinnin yhteydessä.

Vuoden 2025 talousarviossa on toimialan riskeiksi tunnistettu:

1. Henkilöstöresurssien riittävyys, henkilöstön sitoutuminen ja organisaation pitovoima
2. Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastomuutoksen aiheuttamat riskit
3. Rakennusten ja infran korjausvelka
4. Tietoturvaan liittyvä riski

Riskit arvioidaan 2. osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä vaikutusten ja todennäköisyyden perusteella. Riskien arvioinnin yhteydessä kuvataan riskien hallintatoimenpiteet.

12. Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt sekä niiden toteutuminen, onnistuminen toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahanmääräisessä ennakoinnissa

Riskit kartoitetaan ja päivitetään osana taloussuunnitteluprosessia. Merkittävimmät riskit nimetään ja kuvataan talousarvioon ja niiden toteutumista seurattiin kaupunkiympäristölautakunnan kokouksissa osavuositarkastuksen yhteydessä. Toimialajohtajan, tulosalue-esimiesten ja vesihuoltopäällikön velvollisuus on reagoida ennakoiden ja välittömästi määrärahojen ylityshäiriöihin ja raportoida niistä lautakunnalle/johtokunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle.